

بید مشک در طب ایرانی

نام های محلی بید مشک

به فارسی به طور کلی «بیدمشک» و «گل بیدک» گویند. نام های محلی آن در مناطق مختلف ایران در کتول «مشک فیک»، در گرگان «مشبد»، در مینودشت «سوگوت»، در ارسباران «پیشی پیشی» و در سردشت «دار فشفشه» می باشد. در کتب تاریخی قدیم و در کتب طب سنتی، آن را با نام های «گره بید» و «بهرامج» و «بید طبری» و «خلاف بان» و «وشع» و «خلاف بلخی» نام برده اند.

بید مشک در طب سنتی

از نظر طبیعت، گل بید (شاتونهای آن) سرد و کمی تر، برگ آن سرد و خشک و میوه آن سرد و تر و کمی قابض است. جالینوس طبیعت بیدمشک را سرد و تر می داند و عده ای کمی گرم و خشک. از نظر خواص، مقوی دماغ و قلب و بازکننده انسداد کبد است. بعضی از انواع سردرد را رفع می کند. رفع عطش می کند و معده را تقویت می کند. برای رفع بیماری های گرم نافع است. عرق گل های آن از خوردن خود گل ها مفیدتر است. برگ آن قابض است و عصاره برگ بید مسهل بلغم و صفرا و رفع کننده تب با لرز و برای باز کردن انسداد کبد و یرقان مفید است. مدر است و برای رفع اختناق رحم و درد مفاصل و نقرس نافع می باشد. قطره آن در گوش برای پاک کردن چرک گوش مفید است. نشستن در دم کرده برگ و شاخه آن برای رفع عفونت های اعضای تحتانی بدن نافع است. دم کرده برگ آن برای اسهال خونی و خوردن عرق شکوفه آن برای خفقان گرم و تب های گرم نافع است. صمغی که از برگ آن گرفته می شود مقوی دید چشم است. خاکستر چوب آن به صورت موضعی برای قطع خونریزی و با سرکه برای زگیل و ورم پستان و زخم های مخملک و آبله و ورم های گرم مفید است. مقدار مصرف آن از آب جوشانده یا دم کرده برگ آن ۳۲-۸۰ گرم با شکر می باشد. از نظر خواص عرق بیدمشک را از هر نظر از عرق بید قوی تر می دانند. عرق بیدمشک مقوی دل و دماغ و ملین مزاج است. برای تقویت نیروی جنسی در گرم مزاج ها اثر مفید دارد. بوییدن گل آن مقوی دماغ و از بین برنده بادها و گازهای غلیظ است. اگر با دم کرده برگ آن غرغره کنند و یا از روغن شکوفه آن به پیشانی بمالند، برای تسکین سردرد گرم مفید است. روغن شکوفه بیدمشک سرد و تر است.

تهیه روغن شکوفه بیدمشک

مقدار نیم کیلوگرم روغن بادام را گرفته و ۱۲۰ گرم شکوفه بیدمشک را در آن می ریزند و روی آتش خیلی ملایم می گذارند تا به تدریج آب آن بخار شود و فقط روغن بماند و البته توجه شود که نسوزد.

ترکیب شیمیایی

از نظر ترکیبات شیمیایی در پوست درخت بید، وجود گلوکوزید سالیسین تأیید شده است. به علاوه در پوست این درخت، موم، صمغ، اکسالات و تانن وجود دارد. مصرف گلوکوزید سالیسین در کنترل روماتیسم مفصلی حاد، به صورت دو گرم هر سه تا چهار ساعت، مؤثر است.

موارد کاربرد و نحوه مصرف

برای کاهش تب و درد و التهاب یک قاشق مرباخوری از گرد پوست بید خشک را در یک پیمانه (۲۰۰ گرم) آب سرد به مدت ۸ ساعت خیس کنید و پس از صاف کردن در هر روز سه پیمانه بخورید. پودر این محلول تلخ و قابض است و می توان آن را با کمی عسل یا آب میوه شیرین دیگری مخلوط کرد.

اگر ۱-۲ قاشق قهوه خوری عصاره روان سنبله های بید (شاتونها) را هنگام خواب بخورند در رفع بیخوابی ناشی از ضعف اعصاب و رفع اشکال در عادت ماهیانه دردناک و رفع ناراحتی های اعصاب مفید است.

موارد ممنوعیت مصرف:

- کودکان زیر دو سال
- زنان باردار
- مادران شیرده
- اشخاص با سن کمتر از ۱۶ سال که مبتلا به سرماخوردگی، آنفونزالا یا آبله مرغان هستند
- ابتلا به زخم گوارشی، گاستریت، و نفخ